

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2015-12-19
Besvaras senast
2016-01-26

Till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:289 Ofrivilliga äktenskap

Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck samt bekämpandet av tvångs- och barnäktenskap är angeläget och kräver aktiva åtgärder från samhället. Rätten att fritt ingå äktenskap och bilda familj slås fast i artikel 16 i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna. Ingen ska behöva utsättas för att tvingas att gifta sig. För de flickor som trots det varje år förs bort för att giftas utomlands måste det finnas hjälp att få.

Riksdagen beslutade under 2014 om ett flertal lagändringar för att stärka skyddet mot barnäktenskap och tvångsäktenskap. Brottet äktenskapstvång gjorde det straffbart att förmå någon att gifta sig genom att utnyttja personens utsatthet. I praktiken innebär det att även press från föräldrar eller släktingar omfattas av strafflagstiftningen. Äktenskapstvång kan ge ett fängelsestraff på högst fyra år. Även förberedande gärningar kriminaliserades. Det sker dels genom att försök eller förberedelse till äktenskapstvång är straffbart, dels genom att vilseledande till tvångsäktenskapsresa också är straffbart. Utländska barnäktenskap, tvångsäktenskap och så kallade fullmaktsäktenskap kan bara erkännas då det finns synnerliga skäl.

2009 gjorde nuvarande Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor en studie som visade att ca 70 000 ungdomar i åldern 16–25 år upplever att de inte fritt kan välja vem de ska gifta sig med. Av dem är det 8 500 som oroar sig över att inte kunna välja partner. För att ge ett bättre beslutsunderlag i samband med lagskärpningarna som gjordes beställde alliansregeringen 2011 en kartläggning av tvångsäktenskap, barnäktenskap och fullmaktsäktenskap med mera hos SCB (U2011-3525-UC). Någon regelbunden kartläggning görs emellertid inte.

Regionala kartläggningar likt den som länsstyrelsen i Kronobergs län genomförde hösten 2015 visar ändå på att problemet är utbrett. Alla Kronobergs kommuner hade förekomster av tvångsäktenskap och även hedersrelaterat våld och kvinnlig könsstympning. Om alla kommuner kontinuerligt rapporterade förekomster av detta slag skulle omfattningen av brottsligheten bli tydligare.

I Storbritannien etablerades Forced Marriage Unit (FMU) 2005 efter att brittiska medborgare under fem år efterfrågat stöd från samhället för att bekämpa de olika uttrycken för hedersbrott. FMU arbetar förebyggande men

bedriver också ett aktivt arbete för att förhindra bortförande till ofrivilliga äktenskap eller relaterade hedersbrott. Personalen rekryteras från både inrikesministeriet och utrikesdepartementet, med två personer som fokuserar på nationella insatser och två personer som arbetar med internationella insatser. När något barn saknas från skola och man befärdar tvångsäktenskap kan lärarna ringa FMU för stöd och råd men också för att göra anmälan att barnet är försvunnet.

I samband med att ett barn anmäls försvunnet i Storbritannien utfärdas en så kallad ward of court, som ger befogenheter till stöd för FMU när de agerar utomlands. Med en forced marriage protection order möjliggörs rättsliga åtgärder gentemot föräldrar som inte inom 48 timmar återför flickan eller pojken. Återförs inte barnet inom tidsangivelsen kan föräldern häktas och i förlängningen dömas till fängelse. Sedan år 2008 har nästan 900 dokument av detta slag utfärdats.

Om FMU får kännedom om var barnet befinner sig finns också möjligheten för brittisk ambassadpersonal att agera. Beredskap byggs upp för att i samarbete med lokal polis lokalisera barnet och återbörda det till Storbritannien i till exempel skyddat boende.

FMU har tecknat avtal med ett flertal länder, främst forna kolonier som Pakistan, Indien och Bangladesh. En mobilapplikation för barn som fruktar bortrövande har utvecklats och ger information om var brittiska myndigheter finns i det aktuella landet. Appen ger gps-positionering som kan hjälpa till att lokalisera barnet.

Arbetet FMU bedriver tecknar en bild av ett aktivt arbete för att säkra grundläggande friheter för barn i England.

De lagskärpningar som gjorts i Sverige har inte lett till några fällande domar. Brottstypen anses svårutredd utifrån att personerna i utredningen inte längre befinner sig i landet. 19 förundersökningar har lagts ned utan att åtal väckts.

Personal på skolor, sjukhus, polismyndigheter och socialkontor måste bli bättre på att känna igen signaler och behöver utbildas i vad som krävs för att med auktoritet kunna ingripa vid behov. Myndighetssamverkan är nödvändig för att arbeta förebyggande och hjälpa flickor och pojkar i riskzonen för barn- och tvångsäktenskap samt hjälpa dem som blivit bortförda.

Tänker justitie- och migrationsministern ta några initiativ för att inrätta en kontinuerlig och kommunrapporterad kartläggning kring hedersrelaterad brottslighet?

Vilka initiativ är ministern beredd att ta för att främja en effektivare brottsbekämpning gentemot hedersrelaterade lagöverträdelser, liknande det som bedrivs inom ramen för Forced Marriage Unit?

.....

Désirée Pethrus (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anders Norin